

TLAČOVÁ SPRÁVA

12. máj 2022

Publikácia Poznámky ponúka netradičný prienik do kritického myslenia Pavla Branka

Pavel Branko bol jednou z najvýraznejších osobností slovenskej filmovej kritiky a publicistiky, teoretikom dokumentárneho filmu i prekladateľom a veľkým čitateľom slovenského jazyka. Svoju prácu robil s vášňou a zároveň veľmi dôkladne a systematicky. Svedčí o tom aj publikácia nazvaná *Poznámky*, ktorá prináša reprezentatívnu vzorku poznámkových lístkov z Brankovej súkromnej kartotéky. Netradičná kniha z pozostalosti vyšla v knižnej edícii filmologického časopisu *Kino-Ikon – Cinestézia* a je prienikom do myslenia muža, ktorý bol najdlhšie aktívnym slovenským filmovým kritikom.

Publikácia vychádza pri príležitosti nedožitých stých narodenín Pavla Branka (1921 – 2020). „*Rozhodli sme sa pripomenúť jeho 'cinestetické' myslenie o filme, televízii, divadle, rozhlase a literatúre výberom reprezentatívnej vzorky 100 poznámkových lístkov z jeho súkromnej kartotéky,*“ hovorí Martin Kaňuch, šéfredaktor filmologického časopisu *Kino-Ikon* a redaktor publikácie, ktorý s Brankom počas jeho života spolupracoval. „*Svoju kartotéku rozvíjal ako otvorený, pedantne usporiadaný, neustále dopĺňovaný a korigovaný, plus odkazmi prepojený systém rukou alebo strojom písaných lístkov rôznej veľkosti o vybraných umeleckých dielach slovenských i svetových režisérov, dramatikov, spisovateľov.*“

Publikáciu otvára rozsiahly úvod, ktorý rekapituluje životnú dráhu Pavla Branka, konkretizuje jeho miesta pôsobenia a deklaruje vplyv normalizačných zákazov i slobodných období na jeho prácu i osobné rozhodnutia. V nadväznosti na jeho životnú púť text osvetľuje aj charakter Brankovej kartotéky a zdôrazňuje jej dôležitosť počas rôznych období jeho celoživotnej tvorivej činnosti. „*Brankova unikátne štruktúrovaná a poprepájaná kartotéka, o ktorú sa opieral počas svojej viac ako sedemdesiatročnej dráhy kritika, je v prvom rade svedectvom o jeho prístupe k práci. Vypovedá o jeho poctivosti a sile zaujatosti, o zvedavosti a pestovaní rozhladu. Pomáhala mu jasne sa vymedzovať voči nepodloženosti, nepresnosti, ľahkovážnosti, impresívnosti písania,*“ približuje v úvode knihy Kaňuch. „*Minimálne v kontexte slovenskej filmovej kultúry predstavuje jedinečne zachované a konzistentné univerzum kritických postojov i sebareflexií, ktoré sa dotýkali nielen samotných diel, ale aj rôznych období vývoja/úpadku spoločnosti, v ktorej vznikali.*“ Hoci Branko začal s písaním krátkych poznámok, odkazov na texty a zberom základných údajov o filmoch a režiséroch už koncom päťdesiatych rokov, koncepcia kartotéky i podoba kartotečného lístka sa podľa Kaňucha začali výraznejšie konštituovať až po okupácii Československa v roku 1968 a počas normalizácie.

Poznámky Pavla Branka vychádzajú z konceptu reprezentatívnej vzorky najzaujímavejších lístkov predovšetkým o slovenskom filme. Hlavným cieľom bola pestrosť výberu z hľadiska autorského, druhového, periodického alebo technologického. Výber zároveň preferuje menej známe diela a tvorcov, aspoň čo sa týka domácej filmovej a televíznej produkcie. Opakujú sa v nej napríklad mená Peter Solan, Martin Hollý, Dušan Hanák, Dušan Trančík či Martin Šulík, sú v nej poznámky napríklad o filmoch *Rodná zem* (1953) Josefa Macha, *Naši pred bránami* (1970) Ľudovíta Filana, *Kangchenjunga* (1981) Jána Piroha až po *Ticho* (2005) Zuzany Liovej, čo je časovo najmladšia poznámka vo výbere. Zaujímavosťou publikácie je jej typografia, všetky poznámky sú publikované v pôvodnej podobe na písacom stroji. Publikáciu tiež dopĺňajú fotografie kartotéky – lístkovnic i zásuviek.

Výber *Poznámok* Pavla Branka „*predstavuje len veľmi malý fragment jeho kartotekového univerza, napriek tomu ide o nesmierne zaujímavý zdroj informácií, vzorku poctivej a stále inšpiratívnej filmovokritickej práce,*“ hovorí na záver Kaňuch. Podľa neho si Pavel Branko „*zakladal na tom, aby o filme písal bez*

nátlaku, slobodne. To je nakoniec aj najdôležitejší príznak jeho projektu kartotéky ako otvoreného systému poznania“.

Knihu *Poznámky* vydala Asociácia slovenských filmových klubov (ASFK) v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom (SFÚ) ako siedmu publikáciu knižnej edície filmologického časopisu Kino-Ikon – Cinestézia, ktorej zámerom je publikovať texty otvárajúce nové horizonty uvažovania o kinematografii a iných umeniach. Publikácia vyšla na 168 stranách a v predaji je za 7,90 eur vo vybraných slovenských kníhkupectvách, v predajni SFÚ Klapka.sk a v Kine Lumière. Na sklonku minulého roka v rovnakej edícii vyšla aj publikácia *Kinematický obrat. Film v digitálnej ére a jeho desať problémov* od autorskej dvojice André Gaudreault a Philippe Marion. Dvaja filmoví teoretici a historici sa v nej vracajú k „počiatkom i smrtiam“ kinematografie, k jej kontaktom a kríženiam s rôznymi tzv. kultúrnymi sériami.

Viac informácií:

[Publikácia Pavel Branko – Poznámky](#)

[Publikácia André Gaudreault a Philippe Marion – Kinematický obrat. Film v digitálnej ére a jeho desať problémov](#)

[Publikácie Pavla Branka v predajni SFÚ Klapka.sk](#)

Publikáciu finančne podporil **AUDIOVIZUÁLNY FOND**

Slovenský filmový ústav

SFÚ je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje Zákon o audiovizii č. 40/2015 Z. z. Súčasťou SFÚ ako pamäťovej a fondovej inštitúcie je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR. Vybudované má aj moderné digitalizačné pracovisko.

Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na slovenskú filmovú klasiku a súčasné slovenské audiovizuálne diela na DVD a blu-ray nosičoch. V ponuke má tiež odbornú literatúru z oblasti kinematografie a audiovizie slovenských a českých vydavateľstiev a vybrané diela z produkcie filmových archívov. Ponúka tiež možnosť online predaja a stabilný predajný pult má v priestoroch Kina Lumière.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière sa vo svojej dramaturgii prioritne zameriava na súčasnú slovenskú tvorbu, súčasnú európsku kinematografiu a zlatý fond slovenskej a svetovej kinematografie. Uvádza pravidelné vlastné cykly, tiež viaceré prehliadky a festivaly. Ide o prvé kino na Slovensku, ktoré získalo za dramaturgiu Cenu slovenských filmových novinárov a Cenu Europa Cinemas. Má štyri kinosály, vstupné je od 2,00 do 5,00 €. V roku 2020 spustilo online projekt Kino doma.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.kino-lumiere.sk

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 57 10 15 42, simona.notova@sfu.sk